

Posudok diplomovej práce

Ústav pro klasičskou archeologii

Filozofická fakulta Univerzity Karlovy

Autor práce: Lukáš Kováčik

Názov práce: Exotické mačkovité šelmy v Rímskej ríši: ich symbolika a význam

Autor posudku: Dr. Marek Verčík (oponent)

Kritéria hodnotenia	Maximálne možné ohodnotenie	Dosiahnuté ohodnotenie
Vytýčenie cieľa práce a jeho dosiahnutie	5	3
Štruktúra práce a zvolené metódy	5	2
Práca s literatúrou	5	1
Formálna stránka práce	5	5
Dosiahnuté výsledky	10	5
Počet bodov	30	16

Hodnotenie: 1 = 30 – 26, 2 = 25 – 20, 3 = 19 – 15, neprospel = >15

Slovné hodnotenie práce:

Cieľom záverečnej práce študenta bolo priniesť nové a zhrnúť existujúce poznatky o symbolike a význame exotických mačkovitých šeliem v Rímskej ríši, ich vplyv na oficiálne i drobné umenie, či umenie v provinciách, a taktiež ich dosah na rozličné (kultúrne, politické, ekonomické atď.) sféry života rímskej spoločnosti. Okrem zmienených bodov práca cieľila na prehodnotenie archeologických nálezov kostí mačkovitých zvierat a ich výskytu v kontextoch z doby rímskej, ktoré sa špeciálne viažu k problematike gladiátorských zápasov.

Chronologicky sa práca zameriava primárne na obdobie rímskeho cisárstva, avšak viaceré odbočky zasadzujú tému do širšieho časového kontextu gréckej a rímskej antiky od 1. tis. pred Kr. až po koniec doby rímskej, a v poslednej kapitole si autor pomáha príkladmi až z vrcholného stredoveku. Práve zhodnotenie vplyvu iných regiónov a kultúr antického sveta na rímske umenie ako i spoločnosť v tejto špecifickej oblasti predstavoval ďalší cieľ práce. Tá sa skladá z textovej časti (59 normovaných strán), súpisu sekundárnej literatúry a použitých antických prameňov (10 strán) a rozsiahlej, kvalitne pripravenej obrazovej prílohy (143 obrázkov na 68 stranách)

Záverečná práca sa síce vyznačuje vhodne zvolenými cieľmi, avšak spôsob ich dosiahnutia je presvedčivý len čiastočne. Na tomto mieste treba vyzdvihnúť záujem autora o danú tému, ktorá vyžaduje nielen štúdium antických písomných prameňov, ale i prienik s inými vednými disciplínami (archeozoológia) a osvojenie si tomu zodpovedajúcej terminológie. Práca sa vyznačuje, s ohľadom na stupeň štúdia, solídny prehľadom materiálnej a obrazovej kultúry skúmaného obdobia a (bohužiaľ len) dostatočnou znalosťou sekundárnej literatúry – aj keď v poslednom menovanom prípade by bolo potrebné výrazné doplnenie o ďalšie, predovšetkým aktuálne ale i niektoré základné práce (napr. LIMC), keďže informácie v jednotlivých kapitolách boli čerpané prevažne z jednej, maximálne dvoch publikácií (napr. Toynbee 1973 v kapitole 2.2 „Šelmy a posmrtný život“, resp. Dunbabin 1978 v kapitole 2.3

„Mačkovité šelmy ako nástroj hier, zábavy a trestu“). Opierajúc sa o dané aspekty podáva autor v záverečnej časti (s. 65–66) zaujímavý, aj keď bohužiaľ len veľmi všeobecný prehľad. Napriek a okrem vyššie uvedeného sa nachádzajú v texte početné nepresnosti a chyby, ktoré podstatne zhoršujú celkový dojem z inak usilovne vypracovanej práce:

V prvom rade je to štruktúra práce, a najmä obsah úvodnej kapitoly, ktorá narúša inak z väčšej časti kompaktný manuskript:

Úvodná kapitola („Úvod“) je formulovaná len ako všeobecné predstavenie samotnej problematiky, čo len čiastočne spĺňa požiadavky na odbornú (diplomovú) prácu. Tá by mala začínať vedeckým úvodom, ktorý popri uvedení do témy jednoznačne zadefinuje vedeckú otázku a predpoklady jej riešenia, a to vychádzajúc z hĺbkovej analýzy doterajšieho vedeckého výskumu. Autor práce diskutuje predchádzajúce práce v jednom jedinom odstavci na strane 8, pričom zostáva po celý čas vo veľmi všeobecnej rovine bez uvedenia jediného mena a odkazu na sekundárnu literatúru (*sic!*). Celkový dojem je veľmi rozpačitý a vytvára predstavu, že si autor nie vždy je vedomý minulej a aktuálnej vedeckej diskusie (aj keď niektoré otázky sú naznačené resp. diskutované v hlavnom texte práce): Aké poznatky sú/boli doteraz známe vo vzťahu k symbolike a významu exotických mačkovitých šeliem? Ako sa menil výskum vo vzťahu k metodike vedeckého výskumu – od prvých poznatkov získaných z písomných prameňov, cez ikonografickú analýzu dochovaných zobrazení až po moderné archeozoologické analýzy a vyhodnotenie kontextov jednotlivých archeologických nálezov.

Do prvej kapitoly taktiež patrí predstavenie pramennej bázy, o ktorú sa autor pri svojom štúdiu opiera. Jednoduché vymenovanie rôznych druhov prameňov – „umeleckých diel a archeologických nálezov z celej oblasti Rímskej ríše od jej vzniku až po koniec“ (s. 7) – nie je v tomto prípade dostatočné. Jednak je pramenná základňa k danej téme veľmi heterogénna a kvantitatívne ako i kvalitatívne rozsiahla a rozdielna. Samostatná podkapitola (to isté platí aj pre prehľad k vedeckému bádaniu) by takto umožnila predstaviť jednotlivé druhy prameňov (napr. sarkofágy, mozaiky, drobné umenie atď.) a ťažkosti pri analýze ich výpovednej hodnoty, teda vypracovať tzv. kritiku prameňov (nem. *Quellenkritik*).

Rovnako „všeobecne“ pôsobí na prvý pohľad aj vyššie zmienená záverečná kapitola („Záver“), ktorá by – s ohľadom na absenciu vyhodnotia (syntézy) v predloženej práci – mala obsahovať zhrnutie a popřípade predstavenie dosiahnutých výsledkov. To sa autorovi podarilo len čiastočne. Jeho zaujímavé závery nie sú prepojené na jednotlivé kapitoly v manuskripte prostredníctvom využitia argumentov opierajúcich sa o jednotlivé pamiatky/nálezy a ich analýzu, a preto možno ľahko nadobudnúť dojem, že práca má výhradne deskriptívny charakter.

Lepšie zvolená a prepracovanejšia štruktúra práce ako i vedeckejšia forma písania (pozor treba dávať nielen na gramatiku, ale i chyby z nepozornosti, či problémy s terminológiou: s. 36 – 46 ročná práca nie je súčasťou štúdia, rovnako aj s. 7 „náčelníci“) by v tomto prípade čiastočne mohli pomôcť vyvarovať sa menovaným chybám.

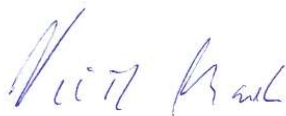
Celkový obraz narúšajú ďalej početné chyby pri práci s literatúrou. Na viacerých miestach chýbajú citácie k menovaným skutočnostiam (s. 17 „F. Matz“ nie je citovaný, aj keď sa spomína jeho typológia, ktorú autor následne používa). V prípade archeologických nálezov/pamiatok, predovšetkým sarkofágov a mozaík, autor neuvádza zdroje primárnych informácií a ak áno (v niekoľkých prípadoch, odlišujúc sa od kapitoly ku kapitole), tak sa odvoláva len na sekundárnu literatúru; to isté sa týka aj jednotlivých fenoménov (napr. s. 46: „môžeme vidieť v Asýrskej ríši, kde...“ bez citácie). Taktiež sa v texte vyskytujú citácie internetových zdrojov, ktoré nepatria do vedeckej práce (napr. na s. 20: „www.revolvy.com“), popřípade môžu slúžiť len ako zdroj obrazovej prílohy, ak využité vyobrazenie nie je dostupné v lepšej kvalite dostupné (napr. flickr/wikipedia). V tomto prípade treba ešte raz

poukázat' na chýbajúcu analýzu stavu bádania, ktorá by uvedený problém odbúrala – napr. LIMC.

V hlavnej časti textu, tvoreného druhou kapitolou sú to najmä problémy s terminológiou (A) a nejasná argumentácie pri výbere nálezov/pamiatok (B) ako i „ťažkopádne“ názvy a definícia jednotlivých kapitol, či deskriptívny charakter niektorých podkapitol (D), čo plne zodpovedá už vyššie zmieneným štruktúrnym problémom (C):

- A. Definícia slova „dar/votívne predmety“ (s. 21) je veľmi zjednodušená: „dar človeka určitému bohu, aby niečo dostal“, bez toho aby autor reflektoval rozsiahlu diskusiu o význame, vývoji, kontextoch ako i dosahu votívnej praxi na antickú spoločnosť
- B. V niektorých prípadoch nie je jasné, prečo autor vybral/opisuje danú pamiatku a akým spôsobom ju chce zakomponovať do svojej argumentácie (napr. s. 18–19 „Kapitola 2.1.3 Neptún a 4 ročné obdobia“, kde je podaný výklad zobrazenia na mozaike La Chebba bez hlbšieho prepojenia s témou kapitoly, resp. bez zhrňujúceho záveru)
- C. opakovanie sa v prípade kapitoly „2.1.4“ a „2.2.3“, ktoré sa venujú zobrazeniam Herakla a nemejského leva s ohľadom na rozdielne sféry kultúrno-spoločenského života, resp. na „mytológiu“ a „posmrtný život“, bez jednoznačného zadefinovania oboch sfér a vyvodenia akéhokoľvek záveru.
- D. 2.4.2 „Šelmy a prestíž“ (s. 58) – záverečný odstavec, ktorý by mal zhrnúť poznatky, resp. nastoliť novú otázku reflektuje len čiastočne obsah a cieľ podkapitoly

Napriek vyššie zmieneným výhradám som presvedčený, že predložená práca Lukáša Kováčika spĺňa všetky požiadavky kladené na záverečnú prácu magisterského štúdia a navrhujem ju ohodnotiť známku **dobrá**.

Didim, dňa 14.08.2019